

Londen bereikt had, werd er met ingang van 2 juni (toen werd 'Oranjenhaven' door de koningin geopend) de eerste beheerder van.

Die Engelandvaarders nu, werden zonder uitzondering door de koningin als waardige vertegenwoordigers van haar 'heldenvolk' gezien. 'Allen', zo schreef zij in *Eenzaam maar niet alleen*, '(verklaarden) zonder uitzondering' (in antwoord op een door haar gestelde vraag) 'dat zij eerst tot hun besluit om over te steken waren gekomen, nadat hun gebleken was, dat de mogelijkheid, aan de ondergrondse strijd deel te nemen, voor hen niet meer bestond.'¹ Waren zij dan inderdaad allen illegale werkers geweest? Velen wel, maar ook velen niet, en bij een deel van diegenen die blijkbaar tegen de koningin zeiden dat de 'SD' hun op de hielen gezeten had, hadden menigmaal factoren die niets met de risico's van het illegale werk te maken hadden, de doorslag gegeven bij het besluit om naar Engeland te gaan: louter de behoefte om zich bij de strijdkrachten aan te sluiten of moeilijke verhoudingen in het persoonlijke vlak, een disharmonisch huwelijk bijvoorbeeld. Al die nuances zag de koningin niet - wilde zij niet zien.

Daar kwam nog bij dat zij zich niet bewust was dat de meesten van die Engelandvaarders in het contact met haar nauwelijks zichzelf waren; de koningin werd, schreven wij al in deel 2, door de meeste Nederlanders 'als een wezen van hoger orde beschouwd.' Er was veelal grote bevangenheid aan de kant der Engelandvaarders - er was óók bevangenheid aan de hare, want het leven had haar niet geleerd met 'gewone mensen' gewoon om te gaan, wat ze juist nu bij uitstek begeerde. 'Ik heb', aldus eind '62 de cineast Gerard Rutten² die als Engelandvaarder in de periode '43-'44 een tijdlang een zekere vertrouwenspositie bij de koningin bezat,

'vele van die bezoeken van Engelandvaarders meegemaakt en het is mij vaak opgevallen dat de koningin moeite had, een persoonlijk contact te leggen. Dit was geenszins door een gebrek aan intense belangstelling, maar een soort verlegen nervositeit . . . En ook haar bezoekers konden nauwelijks hun nervositeit bedwingen en daardoor ontstond er vaak een beetje moeilijke sfeer. De bezoekers waren (min of meer plotseling) tegenover een vrouw gesteld, die bijna een legende . . . was geworden . . . Hoewel zij altijd bijzonder innemend was en er niets van enige vorstelijke praal of enig protocol bestond, had men toch steeds

¹ Wilhelmina: *Eenzaam maar niet alleen*, p. 297-98. ² Eind november '44 schreef Rutten in een brief aan de koningin: 'In een van de gesprekken die ik eens met u heb mogen hebben, heeft Uwe Majesteit mij o.a. gezegd dat u niet de eenzame kerktoren wilde zijn op het grote plein.' (Brief, 22 nov. 1944, archief kab. der koningin)